

Raport

Zwalczanie zagrożeń wywiadowczych przeciwko Polsce

Działania wywiadowcze przeciwko Polsce pozostają jednym z najpoważniejszych zagrożeń, przed jakimi staje Rzeczypospolita Polska. W ostatnich latach działania obcych służb przeciwko RP stają się coraz intensywniejsze. Wiąże się to z rosnącą pozycją naszego kraju na arenie międzynarodowej oraz z agresywną polityką Federacji Rosyjskiej i Republiki Białorusi, które prowadzą stałe działania wywiadowcze przeciwko Polsce.

Rosyjska napaść na Ukrainę w 2022 r. oraz jej implikacje spowodowały zwiększoną aktywność wywiadowczą przeciwko RP. Rosja i Białoruś wykorzystują operacje wywiadowcze nie tylko do zbierania informacji, ale również do prowadzenia działań aktywnych, które wpisują się w tzw. wojnę hybrydową. Coraz częściej służby te sięgają po znane jeszcze z czasów zimnej wojny środki aktywne, by podejmować próby destabilizacji państwa polskiego.

Z uwagi na pozycję Polski oraz rosnące napięcia między USA – najważniejszym sojusznikiem RP – a Chinami identyfikowany jest również wzrost zainteresowania naszym krajem ze strony chińskich służb. Prowadzą one aktywne działania w Polsce, wspierając polityczne i gospodarcze interesy ChRL, w tym angażując się w operacje z zakresu soft power, które stały się typową formą oddziaływania Pekinu na kierunku Europy Zachodniej.

Dla władz RP zwalczanie działalności wywiadowczej jest priorytetem. Działania polskiego kontrwywiadu cywilnego (Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego), jak i wojskowego (Służba Kontrwywiadu Wojskowego) dowodzą, że polskie służby skutecznie identyfikują i neutralizują działania wywiadowcze przeciwko Polsce.

Działania Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Służby Kontrwywiadu Wojskowego

Służby specjalne naszego kraju skutecznie zwalczają działania wywiadowcze przeciwko Polsce. **Wzrastające zagrożenia wywiadowcze oraz efektywność służb RP znajdują potwierdzenie w statystykach.**

W latach 2016-2023 dzięki działaniom ABW i SKW 48 osób usłyszało zarzuty prowadzenia działalności szpiegowskiej, z czego 39 zostało zidentyfikowanych przez ABW, a 9 przez SKW.

Warto wskazać, że skuteczność identyfikowania takich osób znacząco wzrosła – w okresie **2008-2015 ABW i SKW zidentyfikowały 11 osób**, którym postawiono podobne zarzuty.

Poza działaniami procesowymi strona polska – neutralizując wrogie działania wywiadowcze – korzysta z możliwości wydalenia i/lub wpisania na listę osób niepożądanych tych, których działania mogą stanowić zagrożenie dla naszego kraju.

W latach 2016-2023 ABW przyczyniła się do wydalenia z Polski 56 dyplomatów prowadzących działalność na rzecz służb wywiadowczych obcych krajów. W reakcji na agresję Rosji przeciwko Ukrainie Polska podjęła decyzję o wydaleniu 45 rosyjskich oficerów, którzy pracowali w Polsce jako „dyplomaci”.

Wydaleni Rosjanie byli powiązani z rosyjskimi służbami wywiadowczymi. Ich wydalenie skutecznie osłabiło możliwości operowania w Polsce rosyjskiego wywiadu. Dla porównania, **w latach 2008- 2015 Polska wydziła łącznie 8 dyplomatów.**

Dodatkowo w okresie 2016- 2023 wskutek działań SKW wydalono z Polski 8 osób z uwagi na zagrożenia wywiadowcze płynące z ich aktywności na terenie RP.

O skali zagrożeń dla bezpieczeństwa wewnętrznego RP może świadczyć bezprecedensowa liczba **1130 osób objętych w latach 2016-2023 zakazem wjazdu do RP i strefy Schengen z uwagi na zidentyfikowane przez ABW i SKW zagrożenia dla bezpieczeństwa państwa**. Są to m.in. osoby podejrzewane o związki ze służbami specjalnymi wrogich państw. Wśród nich znajdują się m.in. dziennikarze, przedstawiciele środowiska naukowego, reprezentanci podmiotów gospodarczych, fundacji, organizacji pozarządowych itp. **W latach 2008-2015 ABW i SKW złożyło podobne wnioski w sprawie zaledwie 58 osób.**

Ponadto w okresie **2016-2023 dzięki działaniom ABW akredytacji nie otrzymało 14 dyplomatów**, których obecność w Polsce stwarzała zagrożenie o charakterze wywiadowczym. W latach **2008-2015 podobna sytuacja** miała miejsce tylko w odniesieniu do **1 dyplomaty**.

Charakterystyka aktualnych zagrożeń wywiadowczych

Zwiększona intensywność działalności wywiadowczej rosyjskich oraz białoruskich służb specjalnych przeciwko RP wynika przede wszystkim z obecnej sytuacji geopolitycznej, wojny na Ukrainie i kryzysu bezpieczeństwa w regionie Europy Środkowo-Wschodniej.

Jednym z elementów aktywności rosyjskich i białoruskich służb pozostaje gromadzenie danych istotnych z punktu widzenia zainteresowań władz FR i RB. Dotyczą one prowadzonej przez Warszawę polityki wewnętrznej i zagranicznej. Rosjanie szukają informacji dotyczących polityki obronnej RP, Sił Zbrojnych RP, w tym jednostek uczestniczących w procesie transferu wsparcia sprzętowego i materiałowego dla Ukrainy. W zainteresowaniu wywiadów FR i RB niezmiennie znajduje się także wiedza o życiu politycznym, społecznym czy gospodarczym Polski, w szczególności dotycząca infrastruktury krytycznej i sektora energetycznego.

Ponadto Rosjanie i Białorusini koncentrują się na rozpoznawaniu jednostek wojskowych (ich lokalizacji, struktury organizacyjnej oraz etatowej, poligonów i ośrodków szkolenia SZ, danych dotyczących sprzętu i uzbrojenia SZ RP, poziomu kompatybilności z jednostkami sojuszniczymi i taktyki działania rodzajów wojsk). Istotne są również próby uzyskiwania wiedzy na temat sytuacji socjalnej, poziomu morale czy wysokości wyposażenia polskich żołnierzy. Interesuje ich również sytuacja diaspory białoruskiej i rosyjskiej na terytorium RP, jak i aktywność przedstawicieli opozycji FR i RB przebywających w naszym kraju.

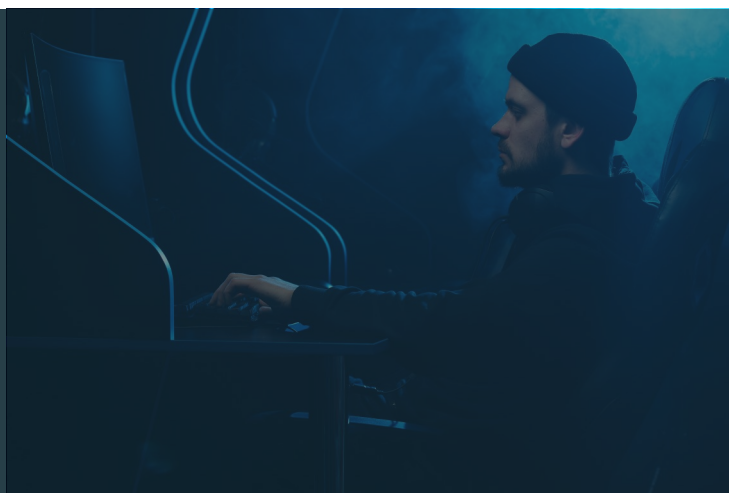
Z kolei aktywność chińskich służb specjalnych w Polsce jest obliczona przede wszystkim na umacnianie międzynarodowej pozycji Chin jako światowego mocarstwa w obszarze politycznym, militarnym oraz gospodarczym. Służby ChRL angażują się w działania propagandowe oraz ochronę interesów ekonomicznych Chin w RP. W ich zainteresowaniu pozostają też kwestie polskiej polityki zagranicznej, ze szczególnym uwzględnieniem kooperacji z USA, w tym pomocy udzielanej Kijowowi. Chińczycy stale monitorują także kwestie wrażliwe dla Komunistycznej Partii Chin, np. relacje polsko-tajwańskie czy aktywność przebywających za granicą grup uznawanych za zagrożenie dla stabilności reżimu (działaczy na rzecz demokracji czy Tybetańczyków).

Aktywność rosyjskich, białoruskich i chińskich służb specjalnych

1. Wschodnie służby wywiadowcze, oprócz pozyskiwania informacji, orientują swoje działania na zadaniach wpisujących się w założenia walki informacyjnej. Koncentrują się one na próbie kształtowania na arenie międzynarodowej rzeczywistości politycznej zgodnej z aktualnymi, długofalowymi interesami państw, które reprezentują.

W krajach takich jak Rosja, gdzie sprzężenie między władzą, polityką i służbami specjalnymi jest ogromne, w operacje związane ze stosowaniem środków aktywnych, czyli w prowadzenie przedsięwzięć o charakterze dezinformacyjnym czy walki informacyjnej, zaangażowanych jest zazwyczaj w różnym stopniu szereg organów państwa lub też instytucji od niego zależnych (np. politycy czy media). Za ich pomocą służby starają się także kreować i podtrzymywać świadomość stałego zagrożenia nie tylko działaniami wywiadowczymi, ale także dywersyjno-sabotażowymi.

Kluczowym obszarem zaangażowania obcych służb w Polsce pozostaje rozbudowa wpływów w środowiskach, których przedstawiciele mogą kształtować ogólny stosunek wobec Federacji Rosyjskiej, w tym poprzez sprzyjanie koncepcjom zacieśniania relacji z Rosją.

Aktywność rosyjskich, białoruskich i chińskich służb specjalnych

2. Rosyjska agresja na Ukrainę przyczyniła się do wzrostu zainteresowania obcych wywiadów zagadnieniami wojskowymi, zarówno w zakresie pozyskiwania wiedzy, jak i tzw. działań aktywnych. Coraz częściej posługują się one agresywnymi metodami, dostosowując je do aktualnej sytuacji, jak i uwarunkowań społecznych oraz technologicznych. Przykładem tego są m.in. operacje wpływu obejmujące kampanie destabilizacyjne (np. w Mołdawii) czy skoordynowane ataki hakerskie (np. w ramach operacji Ghostwriter).
3. Odczuwając m.in. dotkliwość ekspulsji i próbując zaadaptować się do nowych warunków, rosyjskie struktury bezpieczeństwa skoncentrowały się na rozwoju alternatywnych metod działania. Obejmują one m.in. intensyfikację działalności w cyberprzestrzeni, zwłaszcza w zakresie prowadzenia złożonych operacji informacyjnych wspierających rosyjską retorykę. Rosyjskie służby starają się również korzystać z innych form działań wywiadowczych, prowadząc choćby agresywne indagacje na granicy rosyjsko-polskiej, które dotyczą obywateli krajów UE pracujących w Rosji.
4. Jednocześnie polskie służby obserwują, poza standardowymi działaniami, aktywność podejmowaną ad hoc będącą efektem bieżącego monitorowania sytuacji w atakowanych krajach oraz identyfikowania podatności (obszarów i zjawisk), które mogą posłużyć do realizacji działań na rzecz państwa- agresora.

5. Służby kontrwywiadowcze RP dostrzegają również próby wspierania i inspirowania przez wrogie służby specjalne aktywności środowisk sceptycznych wobec rządów i wspólnych wartości w krajach Zachodu. Do osiągnięcia założonych celów (np. kryzysów politycznych) wykorzystują szerokie spektrum środków obejmujących zarówno słowa i obrazy (dezinformacja i propaganda), jak i inne działania (manipulacja, dywersja, sabotaż, prowokacja, akcje protestu, akcje o charakterze paramilitarnym, zabójstwa itp.), przeciwdziałanie którym wymaga podejmowania wielosektorowych działań prewencyjnych i profilaktycznych w nowych obszarach oraz wykorzystywania zupełnie nowych metod działania.
6. Do realizacji zadań wywiadowczych związanych z zagadnieniami wojskowymi wykorzystywani są w głównej mierze obcokrajowcy. Ich atrakcyjność dla obcych wywiadów wzrasta, jeśli mają oni bieżące lub przeszłe związki zawodowe z sektorem bezpieczeństwa.
7. Śledztwa prowadzone przez polski kontrwywiad wskazują, że sposoby pozyskiwania do współpracy są prowadzone m.in. w oparciu o motywację finansową, osobistą, rodzinną lub ideologiczną.

Aktywność rosyjskich, białoruskich i chińskich służb specjalnych

8. Rosyjskie i białoruskie służby specjalne wykorzystują różne formy maskowania działań wywiadowczych, m.in. poprzez wykorzystanie statusu dyplomatycznego, angażowanie w działania wywiadowcze osób funkcjonujących jako dziennikarze, naukowcy czy aktywiści. Taki sposób działania zapewnia lepsze możliwości dotarcia do środowisk pozostających w zainteresowaniu służb Rosji czy Białorusi.
9. Przedstawiciele służb wywiadowczych próbują przenosić aktywność i kontakty zawodowe na grunt prywatny, co pozwala na efektywniejszą pracę werbunkową.
10. Działania wywiadów przeciwko Polsce koncentrują się w części na rozpoznawaniu i monitorowaniu instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo państwa, w tym infrastruktury krytycznej i jednostek wojskowych.
11. Aktywność Chińczyków, poza pozyskiwaniem informacji istotnych dla Pekinu, ukierunkowana jest na budowanie w Polsce prochińskiego lobby, które pozwoliłoby Pekinowi wpływać na wybrane aspekty życia politycznego i gospodarczego w RP. W związku z tym, służby specjalne ChRL starają się docierać do osób, które wspartyby je w realizacji tego celu.

Podsumowanie

Przeciwdziałanie wrogim operacjom wywiadowczym determinuje stałe zaangażowanie polskich służb kontrwywiadowczych na poziomie operacyjnym, którego efektami są realizacje procesowe oraz wdrażanie innych instrumentów prawnych. Charakter spraw, w których polski kontrwywiad podejmował działania rozpoznawcze, procesowe i administracyjne pokazuje, że jednym z najistotniejszych elementów aktywności obcych służb w RP nadal pozostaje zaangażowanie w szeroko rozumiane operacje szpiegowskie. Są w nie zaangażowane zarówno osoby identyfikowane z wrogimi służbami, jak i ich agentura.

Wskazane sfery nie wyczerpują katalogu kwestii, które tworzą szczegółowy obraz kierunków działań operacyjnych wrogich wywiadów w Polsce. Uwidaczniają jednak ich głębokie zróżnicowanie, które prowadzi do konstatacji o wadze zagrożeń, jakie generują przedsięwzięcia obcych służb specjalnych.

Efekty zaangażowania oficerów polskiego kontrwywiadu często pozostają nieznane opinii publicznej. Te, o których informowani są obywatele – jak np. zatrzymanie kilkunastu członków siatki szpiegowskiej prowadzącej rozpoznanie w Polsce i przygotowującej ataki dywersyjne na zlecenie rosyjskich służb – stanowią jasne potwierdzenie zarówno powagi zagrożeń, z którymi mamy do czynienia, jak i zdolności do ich neutralizowania. Jednocześnie służą one budowie odporności polskiego społeczeństwa na tego typu przedsięwzięcia obcych służb.